

PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

OSC-urile – catalizatori ai dialogului social în domeniul ocupării

Introducere

Organizațiile societății civile (OSC-urile) au devenit în ultimele decenii actori indispensabili în consolidarea democrației participative și în susținerea coeziunii sociale. Într-un context european și național în care ocuparea forței de muncă este o prioritate strategică, OSC-urile contribuie la articularea nevoilor comunităților, la susținerea grupurilor vulnerabile și la crearea de punți între cetățeni, autorități și mediul economic. Prin activitatea lor, aceste organizații nu doar implementează proiecte sociale, ci inspiră transformări structurale în modul în care societatea percepe și gestionează munca, formarea profesională și incluziunea activă. În acest sens, OSC-urile acționează ca veritabili catalizatori ai dialogului social, generând parteneriate, propuneri de politici publice și mecanisme inovatoare de sprijin în domeniul ocupării.

1. Rolul și specificul OSC-urilor în domeniul ocupării

Organizațiile societății civile reprezintă un spațiu de acțiune liberă și autonomă, în care cetățenii se pot asocia pentru a promova interese comune. În domeniul ocupării, acestea contribuie la:

- ✓ promovarea egalității de șanse și nediscriminării pe piața muncii;
- ✓ crearea de oportunități pentru grupurile vulnerabile, cum ar fi tineri NEET (tineri care nu sunt angajați, nu urmează studii și nu participă la formare profesională „Not in Employment, Education or Training”), persoane cu dizabilități, femei din mediul rural, romi, șomeri de lungă durată;
- ✓ sprijinirea formării profesionale continue și reconversiei;
- ✓ dezvoltarea economiei sociale și a antreprenoriatului local.

Prin activitatea lor, OSC-urile aduc flexibilitate, inovație și proximitate în domenii unde intervenția statului sau a sectorului privat este adesea limitată. Ele înțeleg dinamica comunităților și transformă nevoile identificate în soluții practice, contribuind la reducerea șomajului, la creșterea gradului de ocupare și la consolidarea capitalului uman.

2. Dialogul social – cadrul de acțiune pentru parteneriate sustenabile

Dialogul social reprezintă procesul de comunicare, consultare și cooperare între guverne, parteneri sociali (sindicate și patronate) și alți actori relevanți, cu scopul de a elabora și implementa politici economice și sociale echilibrate. În viziunea Uniunii Europene, dialogul social este un element central al modelului social european, menit să asigure participarea democratică și să contribuie la ocupare durabilă, echitabilă și de calitate. Principiile sale sunt reflectate în:

- ✓ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (art. 151–156);
- ✓ Pilonul european al drepturilor sociale, care promovează accesul egal la oportunități de muncă, condiții de lucru echitabile și protecție socială;
- ✓ Agenda europeană pentru competențe (2020) și Strategia Europa 2030.

În România, cadrul național este definit prin Legea dialogului social nr. 367/2022 și prin Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021–2027, care promovează parteneriatul între instituțiile publice, mediul economic și societatea civilă pentru creșterea participării pe piața muncii.

De-a lungul timpului, conceptul de dialog social s-a extins de la un mecanism tripartit clasic (guvern–sindicate–patronate) către un dialog social extins, incluzând OSC-uri, instituții educaționale, universități și grupuri civice. Această extindere reflectă recunoașterea rolului OSC-urilor ca intermediari între cetățeni și instituții, capabili să traducă nevoile sociale în soluții de politică publică.

3. OSC-urile – catalizatori ai dialogului social în domeniul ocupării

3.1. Mediatori între comunitate și instituții

OSC-urile aduc în spațiul public perspectiva celor care nu sunt reprezentați suficient în structurile tradiționale de negociere. Prin activități de advocacy, consultare publică și cercetare aplicată, ele contribuie la elaborarea politicilor de ocupare și la monitorizarea implementării acestora.

De exemplu, în contextul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), mai multe OSC-uri au participat la consultările privind măsurile de sprijin pentru tineri și femei pe piața muncii. Aceste intervenții au influențat formularea unor măsuri integrate pentru ocupare și digitalizare, cu impact direct asupra incluziunii profesionale.

3.2. Implementatori de programe și servicii inovatoare

OSC-urile se disting prin capacitatea lor de a dezvolta proiecte pilot și intervenții integrate în domeniul ocupării. Finanțările europene – în special din Fondul Social European Plus (FSE+) – au permis crearea unor modele de bune practici replicabile la nivel național.

Printre direcțiile principale de acțiune se numără:

- ✓ consiliere și orientare profesională pentru tineri și adulți;
- ✓ programe de formare profesională adaptate la cerințele locale ale pieței muncii;
- ✓ scheme de sprijin pentru inițiative de economie socială;
- ✓ servicii integrate pentru grupuri vulnerabile (educație, sănătate, ocupare, locuire);
- ✓ proiecte de tranziție verde și digitală a competențelor.

Aceste intervenții nu doar sprijină ocuparea imediată, ci contribuie și la dezvoltarea capitalului social, la coeziunea comunitară și la crearea unei culturi a muncii bazate pe solidaritate și responsabilitate.

3.3. Parteneri în elaborarea și monitorizarea politicilor publice

Tot mai frecvent, OSC-urile participă în grupuri de lucru interministeriale, consilii consultative și comitete de monitorizare a programelor europene. Ele contribuie cu expertiză practică, date de teren și soluții inovatoare la documente strategice precum:

- ✓ Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021–2027;
- ✓ Strategia pentru incluziunea socială și reducerea sărăciei;
- ✓ Planul de Acțiune pentru Implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale.

Prin aceste procese, OSC-urile ajută la corelarea politicilor de ocupare cu cele de educație, protecție socială, tineret sau digitalizare, contribuind la o guvernare mai coerentă și participativă.

4. Exemple de bune practici

4.1. România

Numeroase OSC-uri românești au dezvoltat modele inovatoare de integrare socio-profesională:

- ✓ Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC) a susținut parteneriate între ONG-uri și autorități publice locale pentru ocuparea tinerilor din mediul rural;
- ✓ Ateliere Fără Frontiere a promovat economia circulară prin formarea și angajarea persoanelor marginalizate;
- ✓ Centrul Parteneriat pentru Egalitate (CPE) a derulat programe de consiliere și instruire pentru femeile din mediile defavorizate;

- ✓ Fundația Motivation România a creat scheme de sprijin pentru integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități.

Exemple din Maramureș:

În Maramureș, Asociația ASSOC reprezintă un exemplu de parteneriat eficient între autorități, mediul economic și societatea civilă, prin crearea de structuri de economie socială care au generat locuri de muncă durabile pentru persoane vulnerabile. Proiectele Fundației Somaschi din Baia Mare oferă exemple de intervenție comunitară care combină sprijinul social cu formarea profesională și accesul la muncă. Asociația Esperando demonstrează cum OSC-urile pot transforma incluziunea socială într-o veritabilă strategie de ocupare activă, în spiritul Pilonului European al Drepturilor Sociale. Team for Youth promovează participarea activă a tinerilor și învățarea nonformală ca instrumente de creștere a ocupabilității, oferind modele de colaborare între tineri, ONG-uri și instituții publice. Acestea sunt doar câteva exemple de bune practici, la nivelul județului Maramureș.

Aceste exemple arată că OSC-urile pot genera impact sustenabil atunci când dispun de parteneriate solide cu administrația publică și mediul privat.

4.2. Nivel european

La nivel european, rețele precum European Youth Forum, Social Platform sau European Anti-Poverty Network (EAPN) demonstrează potențialul OSC-urilor de a influența politicile UE în domeniul muncii și incluziunii sociale. Aceste structuri oferă modele de participare strategică și de coordonare a pozițiilor societății civile în fața instituțiilor europene.

România poate valorifica aceste experiențe prin dezvoltarea de rețele tematice naționale și platforme de dialog care să reunească actori publici, privați și civici în jurul temelor de ocupare și incluziune.

5. Provocări și limite

Deși contribuția OSC-urilor este semnificativă, există provocări structurale care limitează impactul acestora:

- **Finanțare nesustenabilă:** Multe organizații depind de proiecte temporare, fără surse stabile de venit care să asigure continuitatea serviciilor.
- **Acces limitat la mecanismele formale de dialog:** Deși legislația prevede consultarea societății civile, participarea efectivă în procesele decizionale este uneori superficială sau formală.
- **Capacitate administrativă redusă:** Mai ales în mediul rural, OSC-urile au resurse umane și logistice limitate pentru a implementa proiecte complexe.
- **Lipsa recunoașterii instituționale:** Deși contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei Naționale pentru Ocupare, multe organizații nu sunt recunoscute ca parteneri egali de către autorități.
- **Fragmentare sectorială:** Cooperarea între ONG-uri, sindicate, patronate și administrație este adesea punctuală, nu sistemică.

Depășirea acestor obstacole necesită politici publice favorabile societății civile, precum și o cultură a parteneriatului real, bazat pe încredere, transparență și responsabilitate comună.

6. Perspective și direcții de dezvoltare

Pentru consolidarea rolului OSC-urilor ca actori ai dialogului social în domeniul ocupării, se impun mai multe direcții de acțiune strategică:

- ✓ Instituționalizarea participării OSC-urilor în procesele de consultare și decizie la nivel central și local, prin mecanisme transparente și predictibile.
- ✓ Crearea de parteneriate public-civice pentru furnizarea de servicii integrate de ocupare, formare profesională și incluziune.
- ✓ Dezvoltarea capacității organizaționale, prin programe de formare în politici publice, management de proiect și advocacy.
- ✓ Digitalizarea serviciilor de ocupare, în acord cu obiectivele Agendei Digitale Europene și ale Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2027.

- ✓ Promovarea economiei sociale ca model de ocupare sustenabilă, inclusiv prin adaptarea cadrului legislativ și fiscal.
- ✓ Crearea unui cadru național de finanțare multianual pentru serviciile sociale și de ocupare furnizate de OSC-uri, în completarea fondurilor europene.
- ✓ Întărirea rețelelor de colaborare transnaționale, pentru transfer de expertiză și inovare în domeniul ocupării și incluziunii.

Aceste direcții corespund obiectivelor asumate de România în documente precum Programul Național de Reformă, Planul de Implementare al Pilonului European al Drepturilor Sociale și Strategia pentru dezvoltarea societății civile 2022–2030.

7. Concluzii

Organizațiile societății civile reprezintă un motor al schimbării în domeniul ocupării, contribuind la transformarea politicilor publice din simple instrumente administrative în mecanisme vii de coeziune socială. Prin capacitatea de a identifica nevoile reale ale comunităților, de a inova servicii și de a construi parteneriate, OSC-urile reușesc să creeze puntea dintre cetățean și stat, dintre inițiativa locală și strategiile naționale. Într-un context marcat de transformări profunde, digitalizare, tranziție verde, migrație și crize socio-economice, aceste organizații oferă flexibilitatea și adaptabilitatea necesare pentru ca dialogul social să rămână relevant și eficient.

Consolidarea rolului OSC-urilor în dialogul social nu este doar o chestiune de justiție participativă, ci și o condiție pentru dezvoltare durabilă. Fără o societate civilă puternică, implicată și recunoscută ca partener strategic, politicile de ocupare riscă să rămână formale și deconectate de realitățile sociale.

Investiția în capacitatea, autonomia și recunoașterea OSC-urilor înseamnă, de fapt, investiție în capitalul uman și social al României, adică în resursa cea mai importantă pentru un viitor al muncii incluziv, echitabil și sustenabil.

Gabor Bogdan

Referent dezvoltare, implementare a politicilor și a măsurilor active pe piața muncii S